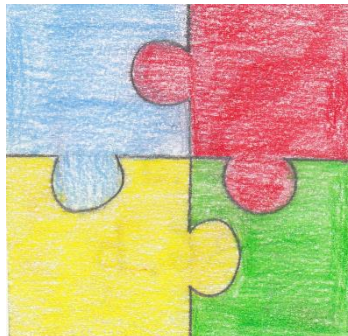

Mediacija – popotnica pri reševanju sporov

Psihologija ali pedagogika

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorici: *Sara Švarc in Urška Majcenovič Kovač*

Mentorica: *Marjanca Kušar*

Somentorica: *Urška Hlupič Voda*

Ptuj, 2019

ZAHVALA

Zahvaljujeva se najinima mentoricama Marjanci Kušar in Urški Hlupič Voda, ki sta nama bili v veliko podporo in pomoč pri najinem delu. Brez njiju najina raziskovalna naloga ne bi bila takšna kot je.

Najina zahvala gre tudi koordinatorici mediacije Marti Glatz, ki nama je posredovala veliko podatkov. Prav tako se zahvaljujeva učitelju računalnikarju Ludviku Medicu, ki je poskrbel za obliko najine raziskovalne naloge in učiteljici za angleščino Lii Apat, ki nama je pomagala pri prevodu povzetka.

Zahvaljujeva se tudi sošolcu Luku Jeza za pomoč pri snemanju videoposnetka, sošolki Aniti Kokot za ilustracijo mediacije ter učenkama Kaji Kralj in Lei Strelec za prikaz mediacije na videoposnetku.

Zahvala tudi vsem ostalim, ki so prispevali k nastanku raziskovalne naloge.

KAZALO

1	UVOD	6
2	TEORETIČNI DEL RAZISKOVALNE NALOGE.....	7
2.1	Mediacija	7
2.1.1	Začetki mediacije v Sloveniji.....	7
2.1.2	Načela in pravila mediacije.....	8
2.2	Mediator	9
2.3	Mediant	9
2.4	Oblike mediacije	10
3	MEDIACIJA V ŠOLI.....	11
3.1	Vrstniška mediacija.....	11
3.2	Potek vrstniške mediacije.....	11
3.3	Uvajanje vrstniške mediacije	12
3.4	Mediacija na OŠ Mladika	12
3.4.1	Logotip mediacije	13
3.4.2	Prostor za mediacijo	13
3.4.3	Mediacijski dogovor	14
3.4.4	Promocijsko gradivo	14
4	EMPIRIČNI DEL RAZISKOVALNE NALOGE.....	16
4.1	Osnovni podatki o raziskavi.....	16
4.1.1	Namen raziskave	16
4.1.2	Populacijski vzorec.....	16
4.1.3	Metode dela	16
4.1.4	Pripomočki.....	16
4.1.5	Zastavljene hipoteze.....	17
4.2	Intervju s koordinatorko mediacije na OŠ Mladika	17
4.2.1	Analiza intervjuja	18
4.3	Analiza ankete	20
4.3.1	Udeleženci mediacije.....	20
4.3.2	Neudeleženci mediacije:	22
4.4	Primerjava izvedbe mediacije po šolah.....	26
5	RAZPRAVA	27
6	ZAKLJUČEK	28
7	VIRI IN LITERATURA	29

KAZALO SLIK IN TABEL

Slika 1: mag. Jani Prgić (Arzenšek, b. d.).....	8
Slika 2: Člani mediacije (Jeza, 2019)	9
Slika 3: Logotip vrstniške mediacije na OŠ Mladika (Arhiv OŠ Mladika, 2018)	13
Slika 4: Prostor za izvajanje vrstniške mediacije na OŠ Mladika (Majcenovič Kovač, 2019)	13
Slika 5: Mediacijski dogovor na OŠ Mladika	14
Slika 6: Plakata za spodbujanje mediacije na OŠ Mladika (Majcenovič Kovač, 2019).....	14
Slika 7: Zloženska z informacijami o mediaciji (Majcenovič Kovač, 2019).....	15
Slika 8: Intervju z Marto Glatz (Hlupič Voda, 2018).....	19
Slika 9: Razred anketiranca.....	20
Slika 10: Zadovoljstvo anketiranca z mediacijo	20
Slika 11: Zboljšava odnosa med sptima stranema s pomočjo mediacije	21
Slika 12: Mediacija – primeren način reševanja sporov	21
Slika 13: Priporočilo mediacije drugim	22
Slika 14: Razred anketirancev.....	22
Slika 15: Spol anketiranca.....	23
Slika 16: Poznavanje mediacije.....	23
Slika 17: Seznanjenost s pojmom mediacija.....	24
Slika 18: Uspešnost reševanja sporov	24
Slika 19: Metoda za reševanje sporov	25
Slika 20: Želja po informiranosti v zvezi z mediacijo	25
Tabela 1: Izvajanje mediacije v osnovnih šolah na Ptuju.	26
Tabela 2: Izvajanje mediacije v srednjih šolah na Ptuju.	26

POVZETEK

S to raziskovalno nalogo sva predstavili mediacijo kot novejši in primernejši način reševanja sporov.

V teoretičnem delu sva opisali mediacijo, njene začetke v Sloveniji, načela in pravila, oblike mediacije ter vlogo mediatorja in medianta. Nato sva še podrobneje opisali vrstniško mediacijo, njen potek, uvajanje ter predstavili mediacijo na naši šoli.

V empiričnem delu sva si zastavili hipoteze in s pomočjo intervjuja in anket raziskovali razširjenost vrstniške mediacije na osnovnih in srednjih šolah na Ptuj. Zanimalo naju je, kakšno mnenje oz. odnos imajo učenci do mediacije in če prispeva k izboljšanju odnosov med sprotima učencema. Posneli sva tudi videoposnetek o poteku mediacije na šoli in pripravili promocijsko gradivo.

Ugotovili sva, da imajo učenci pozitiven odnos do mediacije na šoli, da pomaga k izboljšanju odnosov med sprotima učencema. Ugotovili sva tudi, da mediacijo izvajata od petih osnovnih šol samo dve in da mediacije ne izvajajo v srednjih šolah na Ptuj. Iz intervjuja s koordinatorko na šoli lahko povzameva, da smo na dobri poti, da redno izobražujemo nove vrstniške mediatorje in je mediacija dobro sprejeta na šoli. Tudi midve jo želiva še predstavljati učencem v razredih. Z veseljem bova posredovali šolam najino promocijsko gradivo.

Najina želja je, da se vrstniški načini reševanja sporov z mediacijo še naprej razširjajo, saj so spori del našega vsakdanjega življenja.

Ključne besede: mediacija, mediator, mediant, spor, šola, vrstniška mediacija

SUMMARY

With this research project, we presented mediation as a newer and more appropriate way of resolving conflicts.

In theoretical part, we described mediation, its beginnings in Slovenia, principles and rules of mediation, forms of mediation, and the role of a mediator and mediant. Then we described in more details the peer mediation, its course, its orientation, and presented it at our school.

In the empirical part, we hypothesized and with the help of interviews and surveys we studied the widespread of peer mediation in elementary and secondary schools in Ptuj. We were interested in what kind of opinion pupils have about mediation and if it contributes to improving relationships between conflicting students. We also recorded a video about the course of mediation at school and have prepared promotional material.

We have found that students have a positive relationship to mediation at school and that it helps to improve relationships between conflicting sides. We also found out that only two of the five primary schools are mediating mediation and that they do not practice meditation in secondary schools in Ptuj. From the interview with the coordinator at the school, we can say that we are on the right track, that we regularly train new peer mediators and that mediation is well accepted at school. We also want to present it to students in classes. We will be happy to send our promotional material to schools.

Our wish is that peer modes of conflict resolution will continue to expand through mediation, since conflicts are part of our everyday life.

Key words: mediation, mediator, mediant, conflict, school, peer mediation

1 UVOD

Že odkar obiskujeva osnovno šolo, so spori del šolskega življenja. Od odraslih sva se naučili, da se spori lahko rešujejo na miren način.

Za splošno raziskovanje mediacije sva se odločili, saj sva tudi sami mediatorji in sva želeli pridobiti širši pogled glede poznavanja in uporabe mediacije dandanes.

Mediacija je drugačen postopek reševanja sporov in se bistveno razlikuje od drugih postopkov. Mediacija je proces razvijanja sposobnosti aktivnega poslušanja, graditve zaupanja, iskanja rešitve, razvijanja spoštovanja; ima veliko pozitivnih učinkov, ki preprečujejo ponovna nesoglasja med sprotima stranema.

Ko govorimo o mediaciji, govorimo tudi o sporu, kjer je izraženo nasprotovanje med vsaj dvema posameznikoma oz. stranema. Ljudje morajo spore najprej dojemati kot nekaj pozitivnega, da bi jih lahko konstruktivno obvladovali in razreševali, saj so spori temelj osebne spremembe in spremembe v odnosih. Uspešno razrešeni spori pozitivno prispevajo k osebni rasti in učenju.

Raziskave s področja vrstniške mediacije kažejo, da na splošno mediatorji, medianti - udeleženci mediacije in strokovni delavci šole ocenjujejo program vrstniške mediacije kot uspešnega. Uspeh vrstniške mediacije se kaže predvsem v zmanjšanju nasilja, preteptov, zmanjšuje izključitve iz šole in izboljša šolsko klimo. (Jurjevčič, 2016)

Z raziskavo je Cremin (2003) v Veliki Britaniji ugotovila, da je pomembna klima, ki daje učencem občutek opolnomočenja in vključenost celotne šole v mediacijo. Vloga glavnega učitelja koordinatorja mora biti središčna za zagotavljanje učinkovite, opazne mediacije. Mediacija mora postati del šolskega sistema in življenja z jasnimi pričakovanji in postopki. Pomembno je ustrezno izobraževanje za učitelje mediatorje ter vrstniške mediatorje, potrebno je zagotoviti dovolj promocijskega materiala (značke, majice), pa tudi omogočiti družabna srečanja mediatorjev. Vrstniškim mediatorjem je potrebno omogočiti, da prenehajo medirati, če si to želijo. Celotno šolsko okolje naj se približa vrednotam, ki jih spodbuja mediacija. (Jurjevčič, 2016)

Lesar in Rugelj (2012) sta v raziskavi ugotovila, da je vrstniška mediacija po mnenju mediatorjev dober način, da se učenci naučijo odgovornega reševanja konfliktov na nenasilen način. V odločitev za vrstniškega mediatorja pretehta želja po nabiranju izkušenj in znanj. (Jurjevčič 2016)

Najprej naju je zanimalo široko področje raziskovanja: kako je z izvajanjem mediacije v osnovnih in srednjih šolah ter večjih podjetjih in javnih ustanovah na Ptuj. Po premisleku sva se odločili, da naju bolj zanima vrstniška mediacija.

V najini raziskovalni nalogi sva si zastavili cilje, da raziščeva mediacijo, njene učinke, s poudarkom na vrstniški mediaciji v osnovnih in srednjih šolah na Ptuj. Najin cilj je bil tudi spodbujanje in širjenje mediacije po šolah.

V zastavljenih hipotezah želiva izvedeti, ali se učenci v osnovnih in srednjih šolah poslužujejo mediacije za reševanje medsebojnih sporov. Najino raziskovalno vprašanje je tudi ali sta učenca s pomočjo mediacije izboljšala svoj odnos. Zanima naju, če bi se neudeleženci mediacije v primeru sporov poslužili mediacije.

2 TEORETIČNI DEL RAZISKOVALNE NALOGE

2.1 Mediacija

Sporom se ne moremo izogniti, lahko pa jih uspešno rešujemo. Mediacija je eden od načinov mirnega reševanja sporov, pri katerem mediator skuša skozi pogovor in usmerjanje pomagati sptima mediantoma pri iskanju skupne rešitve. Pri mediaciji je pomembno, da si spti osebi prisluhneta in skupaj prideta do rešitve, s katero bosta obe zadovoljni.

Pri mediaciji gre za pogovor med dvema osebama, ki sta spti, prisotna pa je tudi tretja oseba - mediator, ki jima pomaga, da najdeta rešitev problema. (Pravila šolskega reda OŠ Mladika, b. d.)

Mediacija namreč predpostavlja, da se spore da reševati tako, da je rešitev dobra za obe strani; da si ljudje želijo take rešitve, ki bi upoštevala tudi drugega; da so posamezniki sposobni prevzeti odgovornost za reševanje in da so pripravljeni iskati rešitev. Za razliko od večine drugih metod ni vezana na vsebino, ampak skrbi za proces reševanja in ne izhaja iz stališča, da je resnica ena, temveč da je resnica bolj kompleksna, kot se zdi na prvi pogled. Mediacija pomaga tudi pri izboljševanju odnosa in komunikacije ali reševanja problema v že dobrih odnosih, ki se posledično še izboljšajo. Metoda mediacije tudi opušča nasprotniško naravnost vpletenih v sporu in vzpodbuja sodelovanje kljub sporu. (Iršič, 2010).

2.1.1 Začetki mediacije v Sloveniji

V Sloveniji so z mediacijo začeli leta 1994 v centrih za socialno delo, intenzivneje pa se je začela razvijati po letu 2000. (Jurjevčič, 2016)

Leta 2003 je bil ustanovljen inštitut za mediacijo Concordia, ki je zavod za izobraževanje, vzgojo, mirno reševanje sporov z mediacijo in raziskovanje.

Pomembno vlogo pri uvajanju mediacije v slovenski šolski prostor ima magister Jani Prgič, vodja Svetovalno izobraževalnega centra Mi in mediator, NLP trener in NLP coach, ki nama je v podporo raziskovalne naloge o mediaciji zapisal naslednje:

»Šolska in vrstniška mediacija je daleč najboljši pristop za učenje komunikacijskih veščin in hkrati reševanje konfliktov v šoli. V slovenskih šolah je ta model izjemno zaživel takoj po letu 2008 in smo v svetu zagotovo dosegli zavidljivo raven usposobljenih učiteljev in posledično učencev s področja mediacije. Hkrati pa je dolgoročna uspešnost odvisna predvsem od prizadevnosti mentorjev mediacije v šoli. Če zmeraj znova ne usposabljam novih učencev za vrstniške mediatorje in če zmeraj znova ne izvajamo delavnic s področja komunikacije in reševanja konfliktov za vse učence v šoli, se bodo težave, ki smo jih prej uspešno reševali z mediacijo, slej kot prej vrnile.

Vsako leto dobimo nove generacije otrok in vsako generacijo je treba naučiti konstruktivne komunikacije in sodelovalnega načina reševanja konfliktov. Gre za vseživljenjski proces in zato je naivno pričakovati, da lahko neprimerno vedenje v šoli, konflikte med učenci, nasilje, izključevanje iz skupine idr., rešujemo po hitrem postopku z ukrepi in pravnimi formulacijami.

Rešitev je v sodelovanju, v povezovanju, v učenju mirnih in konstruktivnih oblik reševanja težav. In vse to vrstniški mediatorji pridobivajo na treningu mediacije, zato je to pristop, ki prinaša izjemne prednosti za vzgojno delovanje šole. Kdor trdi, da danes šola še samo izobražuje in več ne vzgaja, mu priporočam, da izkustveno doživi, kaj počnejo učitelji in učenci na treningih mediacije ter nato njihovo delo podpre po svojih najboljših močeh.«

Slika 1: mag. Jani Prgić (Arzenšek, b. d.)

2.1.2 Načela in pravila mediacije

- **Prostovoljnost:** Mediacija ne more potekati, če mediant ne želi sodelovati ali je vanjo prisiljen.
- **Zaupnost:** Vse kar je izrečeno na mediaciji, ostane zaupno, tega se tudi medianta zavežeta pred začetkom mediacije, prav tako tudi mediatorja. Seveda pa vse ne ostane zaupno, saj v primerih nasilja (kjer se v mediaciji izkaže, da se lahko nadaljuje), zlorab, ali samopoškodovanja, je mediator to dolžan sporočiti in zaupati koordinatorju mediacije na šoli.
- **Nevtralnost mediatorja:** Mediator mora biti do obeh udeležencev v celotnem postopku mediacije nevtralen in nepristranski.
- **Mediator ne posega v vsebino in ne svetuje:** Mediator v procesu mediacije ne sme presoјati in komentirati vsebine pogovora, saj je njegova naloga, da vodi pogovor, posluša in postavlja vprašanja z namenom, da udeleženca bolj osvetlita in razumeta problematiko spora.
- **Mediator ni pooblaščen za sprejemanje odločitev:** Odločitev o rešitvi spora sprejemata medianta sama, mediator nikakor ne sme dokončno odločiti rešitve.
- **Mediator daje udeležencem moč in uravnoteža moči, če je potrebno:** Mediacija se ne konča tako, da je en udeleženec zmagovalec in drugi poraženec, vendar morata iz mediacije oba oditi zadovoljna, zato jima pri tem pomaga mediator.
- **Mediator ima v mislih temeljni cilj mediacije, ki je sporazumna rešitev:** Mediacija je uspešna, ko udeleženci sprejmejo rešitev, ki ustreza vsem vpletenim. Mediator ne odloči v sporu.

Pred samo izvedbo mediacije pa je potrebno poznati tudi pravila mediacije (Prgić, 2014):

- medianta se morata zavezati, da se bosta potrudila rešiti problem;
- obljubiti morata, da mediacije ne bosta zmotila s kakršnim koli nasiljem, žalitvami ali grožnjami;
- drug drugega morata med procesom spoštovati;
- oba medianta morata biti enakovredno vpletena v reševanje spora;
- sprta medianta morata govoriti resnico;
- kadar eden mediant govori, mora drugi poslušati;
- vse izrečeno ostane zaupno.

Sledijo postopki mediacije (Jurjevčič, 2016):

1. Uvodni nagovor.
2. Raziskovalna faza.
3. Faza pogajanj.
4. Poravnava oz. zaključek.

2.2 Mediator

Mediator je oseba, ki s svojim znanjem in posebnimi tehnikami pomaga vpletenim do razumevanja problematike spora, sodeluje pri iskanju rešitve in pomaga najti za vse vpletene izvedljiv zaključek. Mediatorjeva naloga ni reševanje spora, saj sta zato odgovorna udeleženca v sporu. Mediator je v mediacijskem postopku prisoten, da posluša in postavlja vprašanja z namenom, da udeleženca boljše razumeta problematiko spora. (Iršič, 2010). Pri vrstniški mediaciji sta praviloma dva mediatorja, ki izmenično usmerjata mediacijo.

Slika 2: Člani mediacije (Jeza, 2019)

2.3 Mediant

Mediant je udeleženec mediacije, ki želi na mediaciji rešiti problem ali spor, ki ga ima z drugo osebo. Do rešitve problema mediantoma pomagata mediatorja. Za mediacijo se odločita prostovoljno. Moč rešitve leži v rokah mediantov in ne mediatorjev. (Iršič, idr., 2010) Med mediacijo se morata medianta po navodilih mediatorjev spoštovati, poslušati in upoštevati načelo zaupnosti.

2.4 Oblike mediacije

Mediacijo lahko delimo na formalno in neformalno (Iršič, 2017):

FORMALNA MEDIACIJA, ki jo vodi strokovno usposobljen mediator, se začne na podlagi dogovora o mediaciji med mediantoma in mediatorjem, ki je lahko usten ali pisen in v katerem so opredeljeni potek mediacije, mediatorjeva vloga v procesu, pomen zaupnosti in organizacijske podrobnosti, vključno s ceno. Formalna mediacija se lahko izvaja znotraj okolja, v katerem prihaja do sporov (podjetje, šola, soseska, lokalna skupnost ...), kar imenujemo notranja mediacija, v okviru specializiranih organizacij oziroma ustanov, ki izvajajo mediacijo (samostojna mediacija), v okviru sodišč in druge.

Vrste formalne mediacije so:

- družinska mediacija
- gospodarska mediacija
- mediacija v podjetjih
- šolska mediacija
- mediacija v lokalni skupnosti
- prostorska in okoljska mediacija
- mediacija med žrtvijo in storilcem
- mediacija v športu ...

NEFORMALNA MEDIACIJA je posredovanje tretje nevtralne osebe v primeru, ko pride do konflikta, s svojim znanjem in mediacijskimi veščinami skuša konflikt hitreje in bolje razrešiti. Večinoma se neformalna mediacija sproži spontano brez vnaprejšnjega dogovora. Primer neformalne mediacije je, kadar starš uporablja mediacijske spretnosti pri sporu med dvema otrokoma, ali kadar sodelavec posreduje v sporu med dvema sodelavcema.

3 MEDIACIJA V ŠOLI

Kot je bilo že napisano, ločimo več vrst mediacije. Usmerili se bova na vrstniško mediacijo, ki jo izvajava tudi sami.

3.1 Vrstniška mediacija

Vrstniška mediacija pomeni sodelovanje med učenci in pripomore k boljšemu vzdušju na šoli. Pri tej mediaciji je pomembna takojšnja obravnava, da se situacija ne poslabša. Mediacijo med sptimi učenci vodita dva vrstniška mediatorja ali pa šolski mediator. (Iršič idr., 2010)

Prgić (2010) za vrstniške mediatorje priporoča učence z izostrenim socialnim čutom in željo pomagati drugim, tiste, ki imajo sposobnost empatije in jih vrstniki dojemajo kot poštene in pravične.

V procesu vrstniške mediacije sta udeležena najmanj dva medianta, ki sta v sporu in dva vrstniška mediatorja. V kolikor sta mediatorja dva, se lahko med seboj dopolnjujeta in sta bolj samozavestna kot sicer. (Iršič idr., 2010)

Vrstniška mediacija je primernejša za manj zahtevne spore, zbadanje, nagajanje, obrekovanje, medsebojne sporazume, lažje pretepe, manjše kraje ipd. (Iršič, 2010)

3.2 Potek vrstniške mediacije

Vrstniška mediacija naj bi potekala v obliki somediacije, kar pomeni, da jo izvajata dva učenca, ki sta vrstniška mediatorja. Izvaja se v posebej zato določenem prostoru na šoli. Gre za reševanje konfliktov med sptimi učenci v šoli.

Mediacija poteka po naslednjih fazah (Prgić, 2009):

PRVA FAZA - DEFINICIJA PROBLEMA:

1. Določitev sedežnega reda, mediacija se navadno izvaja ob okrogli mizi.
2. Mediatorja predstavita sebe in potek mediacije.
3. Mediatorja predstavita pet pravil in se prepričata, da se z njimi strinjata oba mediatorja:
 - Medianta se morata zavezati da se bosta potrudila rešiti problem.
 - Mediacija mora potekati brez: prekinjanja, žaljivk, poniževanja.
 - Oba medianta morata govoriti resnico.
 - Med mediacijo ne sme biti nobenega nasilja.
 - Zavezati se morata k zaupnosti.
4. Medianta podpišeta dogovor, s katerim izrazita, da se strinjata s pravili mediacije.
5. Vsak mediant definira problem in pove, kaj se je po njegovem zgodilo in kje vidi problem.

DRUGA FAZA - RAZISKOVANJE PROBLEMA:

1. Mediator vodi pogovor o problemu - sporu, postavlja odprta vprašanja (KAJ, KDAJ, KAKO) in medianta sprašuje po njih čustvih.
2. Naredi povzetek in preveri, če je prav razumel raziskan problem.
3. Mediator udeleženca vpraša po doživljanju čustev v zvezi s problemom.

TRETJA FAZA - ISKANJE REŠITVE IN SKLEPANJE DOGOVORA:

1. Mediator udeleženca v sporu vpraša po morebitnih rešitvah.
2. Mediator pomaga sptima stranema doseči dogovor.
3. Mediator zapiše dogovor in konflikt povzame s svojimi besedami.
4. Udeleženca v sporu podpišeta dogovor.

Mediacija pa ni nujno, da se zaključi po prvem srečanju, ampak se lahko nadaljuje tudi na naslednjem srečanju, če gre za večje težave med sptima stranema.

3.3 Uvajanje vrstniške mediacije

Uvajanje vrstniške mediacije je odvisno od posamezne šole, odvisno je od izobraženih mediatorjev, če sploh so na šoli in od učinkovitosti reševanja sporov na drug način. Najprej se z mediacijo seznanijo ravnatelj in kolektiv šole, nato se informacije razširijo med učence (Iršič, 2010).

Prgić (2009) navaja naslednje zaporedje uvajanja:

1. korak
Koncept vrstniške mediacije je potrebno najprej predstaviti:
 - staršem
 - učiteljem in strokovnim delavcem
 - učencem
2. korak
 - potrebno je izbrati otroke, ki se bodo uvajali za vrstniško mediacijo
 - izobraževanje učiteljev
 - organizacija termina usposabljanja
 - pridobitev soglasij staršev
3. korak
 - izvajanje usposabljanja
 - zagotovitev primerne prostora in časa za izvajanje mediacij
4. korak
 - izvedba mediacije
 - nadaljna promocija mediacije na šoli

Uvajanje mediacije je zahtevna razvojno naravnana vzgojna dejavnost, zato vsaka šola po svoji meri naravnano dinamiko uvajanja. Učenci, ki želijo postati mediatorji, se udeležijo usposabljanja za vrstniškega mediatorja. Pot do mediatorja začnejo s teoretičnim delom. Kasneje pa teorijo preiskusijo v praksi (igra vlog). Po določenem številu delavnic usposabljanje zaključijo z učenci, ki prostovoljno zaigrajo primer mediacije. Učitelj koordinator spremlja napredovanje učencev in ko vidi, da so pripravljeni, da postanejo mediatorji dobijo potrdilo s katerimi postanejo mediatorji.

3.4 Mediacija na OŠ Mladika

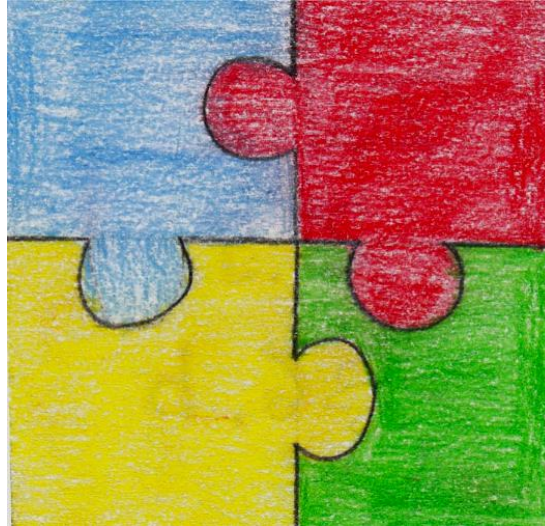
Za začetek sva se poglobili v potek mediacije na naši šoli. Pred devetimi leti so se vodstvo in strokovni delavci odločili za reševanje sporov s pomočjo mediatorjev. Na šoli imamo pet usposobljenih strokovnih delavcev šolskih mediatorjev in pa učence vrstniške mediatorje. Učenci lahko postanejo mediatorji z usposabljanjem za vrstniškega mediatorja, ki poteka na šoli in ga vodi koordinator mediacije. V teh letih je bilo usposobljenih 32 mediatorjev, trenutno imamo usposobljenih 6 vrstniških mediatorjev. Vsako šolsko leto je izvedenih tudi več mediacij. V vseh letih, odkar vrstniško mediacijo izvajamo (od šolskega leta 2012/13), pa je bilo do sedaj izvedenih več kot 50 mediacij.

Učitelj koordinator mediacije na naši šoli objavi javni razpis, na katerega se prijavijo zainteresirani učenci. Informacije so vsem učencem od 7. - 9. razreda podane tudi na urah oddelčnih skupnosti. Zainteresirani učenci in koordinator se dogovorijo ob katerih dnevih/urah bodo potekale delavnice.

Na koncu vsakega izobraževanja vrstniški mediatorji prejmejo potrdilo o opravljenem izobraževanju (najmanj 8 delavnic po 3 ure) in belo majico, ki jo uporabljajo, ko so v vlogi mediatorja.

3.4.1 Logotip mediacije

V šolskem letu 2011/12 je potekla tudi literarni natečaj za ustvarjanje logotipa vrstniške mediacije. Za logotip je bila izbrana slika nekdanje učenke Zale Zajko Ivančič in ponazarja štiri udeležence mediacije – dva vrstniška mediatorja in dva učenca medianta. Različne barve pomenijo različne karakterje, vendar so vsi pomembni, saj morajo med seboj sodelovati. Vsak od njih prispeva enak delež pri reševanju konflikta.

Slika 3: Logotip vrstniške mediacije na OŠ Mladika (Arhiv OŠ Mladika, 2018)

3.4.2 Prostor za mediacijo

Na šoli imamo poseben prostor za mediacijo. Gre za učilnico, ki smo jo prezidali in tako dobili dva manjša prostora. Barve v učilnici so svetle in učencem dajejo občutek udobja in sproščenosti. V učilnici je okrogla miza, ki je ključnega pomena pri poteku mediacije. Vrata so izolirana z namenom, da mediacija lahko poteka nemoteno. Na stenah so nalepljeni tudi plakati, ki predstavljajo mediacijo učencem.

Slika 4: Prostor za izvajanje vrstniške mediacije na OŠ Mladika (Majcenovič Kovač, 2019)

3.4.3 Mediacijski dogovor

Mediacijski dogovor je pomemben zapis, ki je obvezujoč za oba učenca, ki sta v sporu prišla na mediacijo. Pišeta ga mediatorja, v soglasju in s podpisi mediantov. Hrani se pri koordinatorki mediacije na šoli.

MEDIACIJSKI DOGOVOR

Datum _____, ura _____

Vrstniška mediatorja: _____

Medianta (učence/učenka): _____

Soglašava s temeljnimi pravili mediacije in popoinoma pristajava na njih:

- obveževa se, da bova iskala rešitev konflikta,
- ne bova si segala v besedo,
- ne bova se žalila in poniževala,
- govorila bova resnično,
- brez fizičnega nasilja,
- vse kar bo tu izrečeno, ostane zaupno, razen če bi v sporu s čim škodila sebi ali drugim.

Podpis medianta (učence/ka) _____ Podpis medianta (učence/ka) _____

Tema spora (problem): _____

Strinjava se z naslednjo rešitvijo konflikta:

Podpis medianta (učence/ka) _____ Podpis medianta (učence/ka) _____

Slika 5: Mediacijski dogovor na OŠ Mladika

3.4.4 Promocijsko gradivo

Na naši šoli sva želeli razširiti mediacijo tudi s pomočjo plakatov, katere sva sami oblikovali. Na plakatih je besedilo, ki je napisano v večji pisavi in učence spodbuja, da se ob naslednjem sporu spomnijo na mediacijo in obrnejo na mediatorje.

Slika 6: Plakata za spodbujanje mediacije na OŠ Mladika (Majcenovič Kovač, 2019)

Oblikovali sva zloženko z bistvenimi informacijami o mediaciji kot mirnemu načinu reševanja sporov, z namenom razdeliti zainteresiranim šolam.

Slika 7: Zloženko z informacijami o mediaciji (Majcenovič Kovač, 2019)

Prav tako je v ta namen nastal videoposnetek o poteku vrstniške mediacije na šoli.

4 EMPIRIČNI DEL RAZISKOVALNE NALOGE

4.1 Osnovni podatki o raziskavi

V raziskovalnem delu najine naloge sva najprej poiskali pomoč pri šolski mediatorki in koordinatorki mediacije na šoli Marti Glatz, ki nama je podrobno predstavila potek mediacije na naši šoli. Nato sva za podporo prosili še Janija Prgiča, ki naju je moralno podprl pri raziskovanju vrstniške mediacije in sva z veliko odgovornostjo črpali spoznanja iz njegove literature.

Raziskavo sva izvedli v večih delih. Na začetku sva opravili intervju s koordinatorko mediacije, nato sva izvedli še anketo med učenci OŠ Mladika in eno anketo, kjer sva vključili tudi učence iz drugih šol.

Preko e-pošte sva pridobili podatke o izvajanju mediacije na drugih osnovnih in srednjih šolah na Ptuju.

Posneli sva videoposnetek o poteku mediacije na naši šoli in pripravili tiskano promocijsko gradivo.

Raziskovalni del je potekal od začetka oktobra 2018 do sredine februarja 2019.

4.1.1 Namen raziskave

Najin namen je bil ugotoviti, kaj menijo učenci OŠ Mladika o vrstniški mediaciji nasploh, kako so bili z njo zadovoljni in ali bi si želeli še več sporov reševati na tak način ter preveriti, če se je odnos med sptima učencema z mediacijo izboljšal. Želeli sva izvedeti tudi pogled učencev, ki še niso bili na mediaciji in ali bi lahko s promocijskim gradivom mediacijo razširili.

Preden promocijsko gradivo uporabiva, sva želeli izvedeti, če to učence sploh zanima. Ker verjameva v uspešnost postopka mediacije, ga želiva razširiti na naši šoli in tudi drugih šolah. Pri tem pa so naju vzpodbudili dobri odzivi iz strani tistih, ki so na mediaciji že bili.

Zanimal naju je tudi pogled strokovne delavke na šoli o mediaciji, ki že od vsega začetka koordinira mediacijo na šoli.

4.1.2 Populacijski vzorec

Izvedli sva intervju s koordinatorko mediacije na OŠ Mladika.

Anketirali sva 19 učencev, ki so že bili na mediaciji iz OŠ Mladika in 62 tistih (iz OŠ Mladika in drugih OŠ na Ptuju), ki na mediaciji še niso bili.

Na osnovne in srednje šole na Ptuju sva preko e-pošte poslali vprašanja svetovalnim delavkam na šolah in tako pridobili informacije o tem, če mediacijo izvajajo, kako dolgo jo že izvajajo in kako ocenjujejo uspešnost mediacij na njihovi šoli.

4.1.3 Metode dela

Uporabili sva naslednje metode:

- anketiranje
- računalniško obdelavo podatkov
- intervju
- izdelava videoposnetka
- izdelava promocijskega gradiva

4.1.4 Pripomočki

Uporabili sva naslednje pripomočke:

- literaturo
- anketna vprašalnika 1ka
- računalnik z računalniško opremo
- pametni telefon
- urejevalnik videoposnetkov iMovie
- grafično tablico

4.1.5 Zastavljene hipoteze

Zastavili sva si naslednje hipoteze:

H 1: Učenci v osnovnih šolah in dijaki v srednjih šolah na Ptuju se poslužujejo mediacije za reševanje sporov med njimi.

H 2: Obstaja povezava med izvedeno mediacijo in izboljšanjem odnosa med sprtima učencema na OŠ Mladika.

H3: Učenci, ki se mediacije še niso udeležili, bi za reševanje sporov izbrali mediacijo.

4.2 Intervju s koordinatorko mediacije na OŠ Mladika

Za lažjo predstavo, kako je prišlo do uvedbe mediacije na šoli, sva se odločili za pogovor s šolsko mediatorko Marto Glatz.

1. Koliko let ste že mediatorka?

Leta 2010 sem v Ljubljani zaključila usposabljanje za šolsko mediatorko, torej sem v tej vlogi že 9. leto. Prednost šolskega mediatorja je v tem, da lahko usposablja vrstniške mediatorje. To so učenci, ki izvajajo mediacijo med vrstniki. V tem času smo na naši šoli usposobili 32 vrstniških mediatorjev.

2. Vam je znanje mediacije pomagalo v življenju?

Pridobljene veščine in znanja v prvi vrsti uporabljam v procesu mediacije, ko sem v vlogi mediatorke, določene elemente, predvsem komunikacijske tehnike pa uporabljam tudi v vsakodnevnih situacijah. Npr. že v običajnem pogovoru večkrat uporabim "jaz" sporočila in odprta vprašanja, pa tudi aktivno poslušanje mi je blizu. Večkrat na takšen način umirim stresno situacijo in s tem preprečim, da pride do večjega konflikta. Znanje mi torej koristi tako v službi kot v zasebnem življenju.

3. Kako pogosto vodite usposabljanje novih mediatorjev?

Vrstniško mediacijo na naši šoli izvajamo od šolskega leta 2012/13. Običajno vsako drugo šolsko leto izvedemo usposabljanje nove skupine vrstniških mediatorjev, odvisno tudi od interesa učencev. Usposobljeni mediatorji prejmejo potrdilo o pridobitvi naziva vrstniški mediator in belo majico, ki jih spremlja na mediaciji. Udeležili so se že regijskega srečanja mediatorjev, kjer so si izmenjali izkušnje dobrih praks in imeli družabno srečanje.

4. Kakšno je število mediacij na OŠ Mladika?

Število mediacij, ki jih izvedejo učenci vrstniški mediatorji se iz leta v leto spreminja. V vseh letih je bilo uspešno izpeljanih čez 50 vrstniških mediacij.

5. Mislite, da je veliko učencev seznanjenih z mediacijo?

Z osnovno informacijo o mediaciji je seznanjenih večina učencev, moramo pa na tem področju še veliko narediti. V nižjih razredih se zgodijo konflikti, ki trajajo krajši čas, saj jih večinoma rešijo v razredu. Konfliktu se takoj posvetijo in ga rešijo na svoj način. Manjše napetosti zmorejo rešiti učenci sami, pri bolj zapletenih pa priskočijo na pomoč učiteljice. Ta način je zelo učinkovit. Seveda si želim, da bi več konfliktov reševali s pomočjo mediacije, vendar je to proces, ki se ga ne da takoj izpeljati. Dobro bi bilo, če bi na šoli imeli več učiteljev mediatorjev, ki bi učence spodbujali k mediaciji in bi ta še bolj zaživela kot dober zgled reševanja konfliktov.

6. Kako se učenec odloči za mediacijo, ga kdo napoti k vam?

Največkrat učence na mediacijo usmerijo učitelji, bilo pa je tudi nekaj primerov, ko so učenci sami prišli sporočiti, da so v sporu z vrstnikom in bi nastali konflikt radi rešili s pomočjo mediacije.

7. Kako pogosto se zgodi, da učenec ne želi sodelovati na mediaciji?

Občasno se zgodi, da en učenec želi mediacijo, drug učenec pa ne, ker ne želi na tak način reševati konflikta. Večkrat sem opazila, da je že pogovor o mediaciji sprta učenca dodatno motiviral, da sta napela moči in skušala konflikt rešiti sama. Nekaterim je to tudi uspelo in so veselo prišli povedat, da so se že pogovorili in niso več skregani.

8. Ali učence, ki odklonijo mediacijo skušate prepričati k sodelovanju, ali konflikt rešite na kak drug način?

Eden od pogojev za izvedbo mediacije je prostovoljna udeležba obeh udeležencev v sporu. V primeru, ko en učenec tega ne želi, se najprej prepričam, da pozna mediacijo. Običajno mu še enkrat pojasnim, kaj je mediacija, kaj je njen namen in kako poteka. Če se kljub temu odloči, da mediacije ne želi, konflikt rešujemo na drug način, običajno s pogovorom.

9. Se vam mediacija zdi najučinkovitejši način reševanja sporov?

Mediacija je gotovo uspešen in odgovoren način reševanja sporov. Vzporedno z ostalimi načini se mi zdi zelo učinkovit, saj si udeleženci konflikt res želijo rešiti, temu posvetijo določen čas in trud, aktivno sodelujejo in sami iščejo rešitev. Dogovori, ki nastanejo v uspešno izpeljani mediaciji, so bolj osebni in bolj učinkoviti, saj oba udeleženca prispevata svoj del v iskanju najboljše rešitve, s katero sta zadovoljna oba. Posebna kvaliteta je vrstniška mediacija, ki jo izvajajo usposobljeni vrstniški mediatorji - torej učenci pomagajo učencem pri reševanju spora, kar je povsem nova kultura odnosov in reševanja sporov. V primerjavi z odraslimi mediatorji se lažje vživijo v situacijo vrstnikov, pa tudi po starosti in razmišljanju so si bolj blizu. Na naši šoli imamo odlične izkušnje z vrstniškimi mediacijami. Sprti učenci se običajno razveselijo, ko slišijo da bosta mediacijo vodila vrstniška mediatorja. Seveda si želim, da konfliktov sploh ne bi bilo, vendar to ni mogoče. Kjer smo ljudje, tam se pojavijo tudi konflikti, ki sami po sebi niso nič slabega, saj se iz njih lahko marsikaj naučimo. Zelo pomembno je, kako jih rešujemo. Jaz predlagam mediacijo.

4.2.1 Analiza intervjuja

Marto Glatz, ki je na naši šoli socialna delavka in koordinatorica mediacije, sva intervjuvali, ker sva želeli več izvedeti o vrstniški mediaciji. V intervjuju sva izvedeli, da so določene komunikacijske tehnike, ki so sestavni del mediacije, uporabne tudi v vsakdanjih okoliščinah, saj lahko z njimi preprečimo nastanek spora. Večina učencev je seznanjenih z mediacijo, meni pa, da bi morali to znanje še razširiti in poglobiti. Ko nastane konflikt med dvema učencema, ju na mediacijo napoti učitelj, občasno pa se

zgodí, da uèenci sami pridejo z željo rešiti problem z mediacijo. Vèasih se zgodí, da en uèenec ne želi sodelovati oz. na tak naèin reševati spora. Èe pride do tega, mu koordinatorka še enkrat razloži, kaj je mediacija in ga skuša pridobiti k sodelovanju. V primeru, da uèenec zaèuti odpor do reševanja spora na tak naèin, se posluži drugih naèinov reševanja sporov (npr. pogovor uèenca/uèencev z uèiteljem ...). Zaradi uèinkovitosti tega postopka si Marta Glatz želi, da bi veè konfliktov reševali z mediacijo.

Slika 8: Intervju z Marto Glatz (Hlupič Voda, 2018)

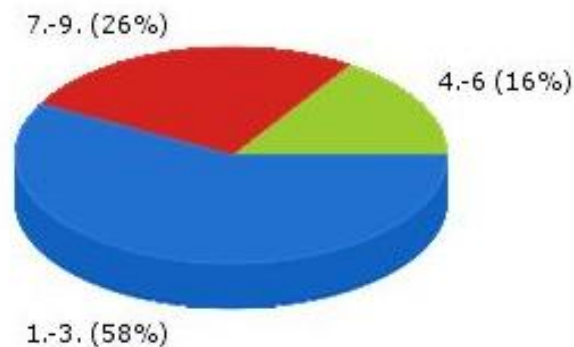
4.3 Analiza ankete

V okviru raziskovalne naloge sva izvedli 8 mediacij, kot vrstniški mediatorki. Želeli sva izvedeti kako uspešne so najine mediacije, zato sva izvedli anketni vprašalnik, na katerega je odgovarjalo 19 udeležencev mediacije.

Anketni vprašalnik je odgovarjalo tudi 62 učencev, ki pa se vrstniške mediacije še niso udeležili.

4.3.1 Udeleženci mediacije

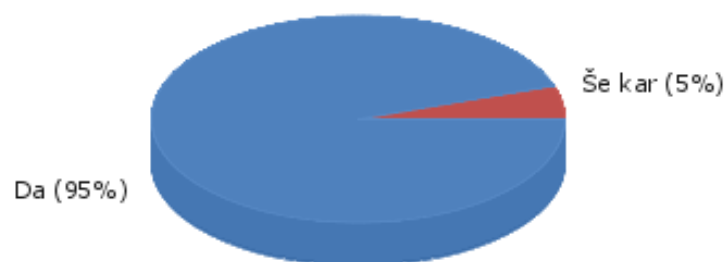
1. Raziskovalno vprašanje: Kateri razred obiskuješ?

Slika 9: Razred anketiranca

Največji delež anketirancev predstavljajo učenci od 1. do 3. razreda, sledijo učenci od 7. do 9. razreda, najmanj je na anketo odgovarjalo učencev od 4. do 6. razreda.

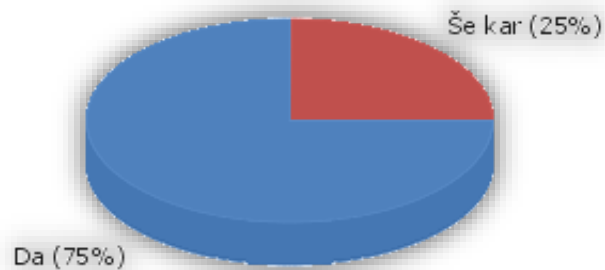
2. Raziskovalno vprašanje: Ali si bil/a zadovoljen/a z mediacijo?

Slika 10: Zadovoljstvo anketiranca z mediacijo

Kot je vidno iz grafa, so bili skoraj vsi anketirani učenci zadovoljni z mediacijo.

3. Raziskovalno vprašanje: Ali se je tvoj odnos s sprto osebo izboljšal?

Slika 11: Zboljšava odnosa med sprtima stranema s pomočjo mediacije

Iz zgornjega grafa je razvidno, da se je po opravljeni mediaciji v večini primerov odnos s sprto osebo izboljšal.

4. Raziskovalno vprašanje: Se ti zdi mediacija primeren način reševanja sporov?

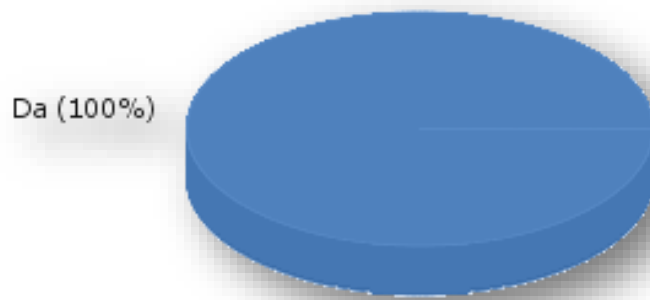
Slika 12: Mediacija – primeren način reševanja sporov

Vsem anketiranim se zdi mediacija primeren način reševanja sporov.

5. Raziskovalno vprašanje: Zakaj se ti zdi mediacija primeren način reševanja sporov?

Posamezni odgovori: Mediacija je primeren način reševanja sporov, ker na miren in hiter način rešiš probleme, zato ker mediacija poteka sproščeno, ter zato, ker odrasli ne sodelujejo pri postopku.

6. Raziskovalno vprašanje: Ali bi mediacijo priporočal/a tudi drugim?

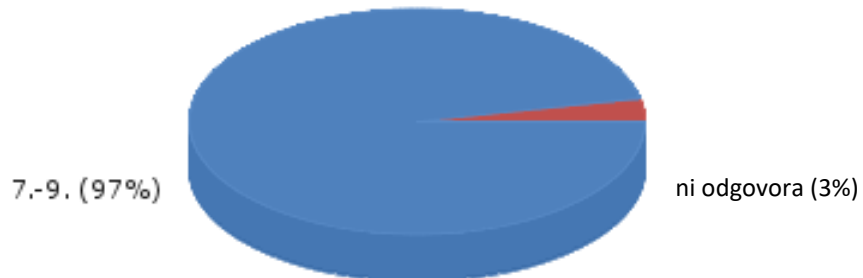

Slika 13: Priporočilo mediacije drugim

Vsi anketiranci bi mediacijo priporočali ostalim.

4.3.2 Neudeleženci mediacije:

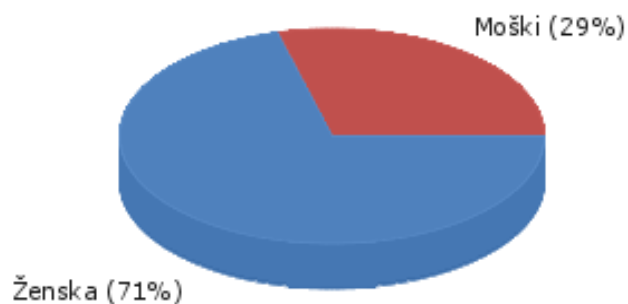
1. Raziskovalno vprašanje: Kateri razred obiskuješ?

Slika 14: Razred anketirancev

Največji delež anketirancev predstavljajo učenci od 7. - 9. razreda.

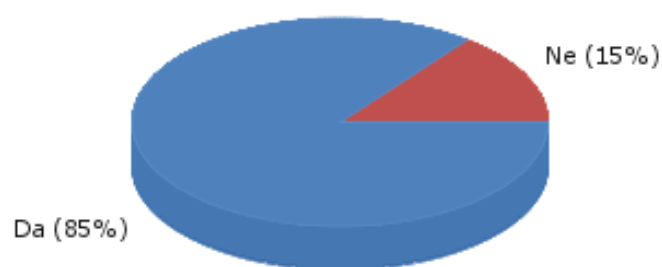
2. Raziskovalno vprašanje: Navedi spol.

Slika 15: Spol anketiranca

Na anketo so odgovarjala predvsem dekleta, fantov je bilo le 29 odstotkov.

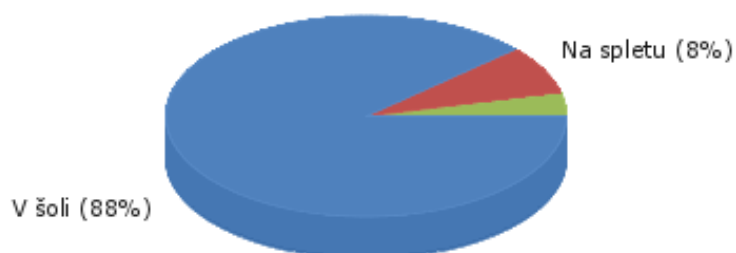
3. Raziskovalno vprašanje: Si že slišal/a za pojem mediacija?

Slika 16: Poznavanje mediacije

Večina anketiranih učencev je že slišala za pojem mediacija, manjši delež se s tem pojmom še ni seznanil.

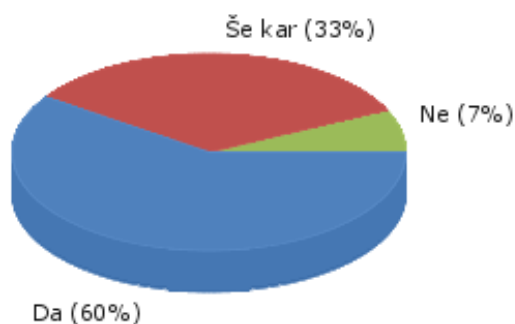
4. Raziskovalno vprašanje: Kje si slišal/a za pojem mediacija?

Slika 17: Seznanjenost s pojmom mediacija

Največ anketiranih je slišalo za pojem mediacija v šoli, nekateri pa so zanj slišali na spletu ali kje drugje.

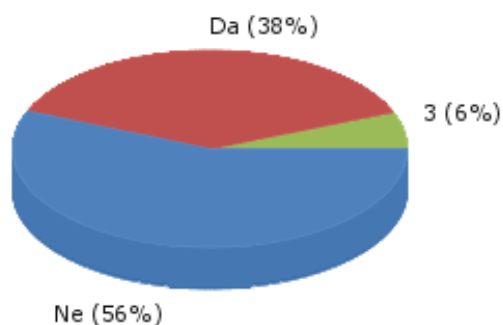
5. Raziskovalno vprašanje: Misliš, da je mediacija uspešna metoda reševanja sporov?

Slika 18: Uspešnost reševanja sporov

Več kot polovica vprašanih meni, da mediacija je uspešna ali še kar uspešna metoda reševanja sporov, le majhen delež meni, da mediacija ni primeren način reševanja sporov. Majhen delež pa nima svojega mnenja.

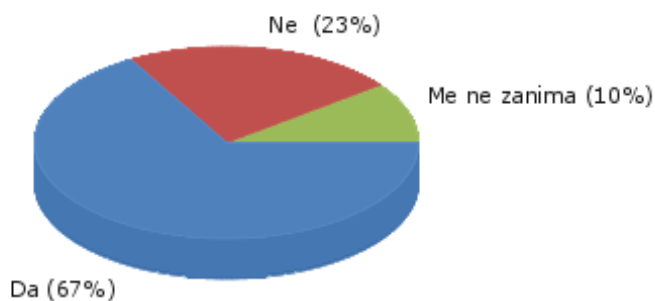
6. Raziskovalno vprašanje: Če bi prišlo do spora, bi takoj pomislil/a na mediacijo in bi spor rešil/a tako, da bi šel/šla na mediacijo?

Slika 19: Metoda za reševanje sporov

Dobra polovica anketiranih ne bi takoj pomislilo na mediacijo v primeru spora, 38 % bi takoj pomislil na reševanje sporov z mediacijo. 6 % učencev pa ni odgovorilo na vprašanje.

7. Raziskovalno vprašanje: Bi o mediaciji rad/a izvedel/a še več?

Slika 20: Želja po informiranosti v zvezi z mediacijo

Veliko (67 %) učencev bi želelo še več izvedeti o mediaciji. 33 % anketirancev se ne želi seznaniti z mediacijo.

4.4 Primerjava izvedbe mediacije po šolah

Ker naju je zanimalo, ali poteka mediacija tudi na ostalih osnovnih in srednjih šolah na Ptuj, sva se odločili izvesti kratko anketo. S pomočjo mentorice nama je uspelo poslati anketo preko e-pošte na vse osnovne in srednje šole na Ptuj.

Tabela 1: Izvajanje mediacije v osnovnih šolah na Ptuj.

Osnovna šola					
Naziv šole	OŠ Ljudski vrt	OŠ Olge Meglič	OŠ Mladika	OŠ Breg	OŠ dr. Ljudevita Pivka
Izvajanje mediacije	da	ne	da	trenutno ne (so pa že)	ne (pred leti da)
Začetek izvajanja	2011	-	2012	-	-
Uspešnost mediacij	večina uspešnih	-	večina uspešnih	-	(sprotno reševanje problemov)
Zainteresiranost za gradivo o mediaciji	-	da		da	-

Ugotovili sva, da od štirih osnovnih šol in ene OŠ s prilagojenim programom, mediacijo izvajata samo dve osnovni šoli. Tako se na OŠ Mladika in OŠ Ljudski vrt, redno poslužujemo mediacij, ki so v večini uspešne.

Tabela 2: Izvajanje mediacije v srednjih šolah na Ptuj.

Srednja šola					
Naziv šole	Gimnazija	Strojna šola	Elektro računalniška šola	Biotehniška šola	Ekonomska šola
Izvajanje mediacije	ne	ne	ne	ne	ne
Zainteresiranost za gradivo o mediaciji	da	da	da	da	da

Iz tabele 2 je vidno, da srednje šole na Ptuj mediacije ne izvajajo, vsi pa so izrazili interes za promocijsko gradivo o mediaciji. Gimnazija Ptuj naju je že povabila na predstavitve mediacije na njihovi šoli.

5 RAZPRAVA

V osnovni šoli se spori rešujejo na različne načine, vsi uporabljeni načini pa so naravnani k temu, da spor uspešno rešimo. V zadnjem času se vedno bolj uveljavlja mediacija, saj prispeva k uspešnemu reševanju nesporazumov in razvoju kakovostnejših odnosov. Koordinatorica mediacije na šoli jo ocenjuje kot uspešno metodo za reševanje sporov med učenci na miren način. Vse to lahko poveževa z ugotovitvami raziskave v uvodu, s pomembno vlogo koordinatorice mediacije na šoli.

Prva hipoteza: Učenci v osnovnih šolah in dijaki v srednjih šolah na Ptujju se poslužujejo mediacije za reševanje sporov med njimi.

To hipotezo lahko delno potrdiva, saj se mediacije poslužujeta le dve anketirani osnovni šoli, druge tri pa se mediacije trenutno ne poslužujejo. Ptujjske srednje šole izraz mediacija sicer poznajo, vendar nimajo podrobnejših informacij, zato se mediacije ne poslužujejo. Vse srednje šole so izkazale zainteresiranost za gradivo o mediaciji, ravno tako dve osnovni šoli.

V nadaljevanju bi bilo smiselno še vprašati šole, ki mediacije ne izvajajo, kateri so vzroki, da se niso poslužili te metode reševanja konfliktov ter jih spodbuditi za izvajanje mediacije.

Druga hipoteza: Obstaja povezava med izvedeno mediacijo in izboljšanjem odnosa med sptima učencema.

S pomočjo ankete, ki sva jo izvedli kot vrstniški mediatorji z učenci udeleženci mediacije in s pomočjo intervjuja koordinatorice mediacije na OŠ Mladika, lahko z gotovostjo potrdiva, da so bile mediacije primeren način reševanja sporov (100 %), odnosi med sptimi učenci pa so se izboljšali (v 75 % in delno izboljšali v 25 %) ter bi mediacijo priporočali tudi drugim. Torej drugo hipotezo z gotovostjo potrjujeva.

Tretja hipoteza: Učenci, ki se mediacije še niso udeležili, bi za reševanje reševanja sporov izbrali mediacijo.

Tudi to hipotezo lahko potrdiva. Anketirani učenci menijo, da je mediacija uspešen (60 %) ali še kar uspešen (33 %) način reševanja sporov in bi nekateri učenci takoj pomislili na reševanje sporov z mediacijo (38 %). Velik odstotek učencev meni (67 %), da bi radi o mediaciji izvedeli še več.

Meniva, da so bile raziskovalne metode primerne. Seveda bi lahko raziskovali tudi širše (npr. več intervjujev - z učenci na mediaciji, z vrstniškimi mediatorji, strokovnimi delavci mediatorji na šoli), vendar so naju zanimali bolj praktični vidiki vrstniške mediacije, ki sva jih osvetlili in pridobili voljo za nadaljne delo, predvsem pri njenem širjenju v šolah.

Odločili sva se posneti tudi video, ki prikazuje proces mediacije. Najin videoposnetek mediacije na šoli je lahko dobro izhodišče, da potek mediacije približamo učencem in dijakom. Za začetek bova to prikazali učencem OŠ Mladika na urah oddelčne skupnosti ter se z njimi pogovorili. Tudi na Gimnaziji Ptuj nameravamo predstaviti mediacijo še v tem šolskem letu. Delili bova tudi promocijsko gradivo, ki sva ga pripravili.

Plakati, ki sva jih polepili po šoli, so prispevali k širitvi vedenja o mediaciji. Posamezne učence so spodbudili, da so kaj vprašali in se po posvetu lažje odločili za takšen način reševanja sporov. Iz tega je razvidno, da lahko tudi z majhnimi stvarmi veliko dosežemo.

6 ZAKLJUČEK

Sva usposobljeni vrstniški mediatorji. Znanje, ki sva ga pridobili na usposabljanju in z izvedenimi vrstniškimi mediacijami, sva uporabili tudi v tej raziskovalni nalogi. Pri pisanju naloge pa sva svoje znanje še razširili in obogatili.

Vrstniška mediacija je na OŠ Mladika uspešno vpeljana že od šolskega leta 2012/13. Redno potekajo izobraževanja za nove vrstniške mediatorje. Vrstniška mediacija ima zelo velik pomen, saj pri njej ne posredujejo odrasli.

Učenci OŠ Mladika, ki so na mediaciji že bili, v večini menijo, da je mediacija primeren način reševanja sporov. Nisva si predstavljali, da je toliko učencev zadovoljnih s to izkušnjo. Ta podatek nama potrjuje najino hipotezo, da je mediacija na OŠ Mladika uspešen način reševanja sporov med učenci. Odnosi med sptima so se v večini izboljšali. Opazili sva tudi, da imajo tisti učenci, ki so na mediaciji že bili, bolj pozitiven odnos do mediacije v primerjavi z učenci, ki se mediacije niso udeležili.

Presenetil naju je podatek o osnovnih šolah na Ptuju, saj samo dve osnovni šoli trenutno izvajata mediacijo. Še bolj nespodbuden je podatek, da nobena od srednjih šol ne izvaja mediacije. Izvedeli sva, da vse šole vedo, kaj je to mediacija, vendar sedaj nimamo podatka iz katerega razloga mediacija ne poteka. To bi še lahko raziskali, saj bi tako podatek pokazal, kje so še potrebne izboljšave.

Učenci, ki še niso bili na mediaciji, imajo ravno tako pozitiven odnos do mediacije in so mnenja, da je mediacija uspešen način reševanja sporov in želijo o njej izvedeti še več.

Promocijsko gradivo je ravno tako pomembno za širjenje mediacije, kar potrjuje tudi raziskava v uvodu.

Pridobljene veščine uporabljava v vsakdanjem življenju in verjameva, da naju bodo spremljale tudi skozi vse življenje. Razlog za najino zanimanje o mediaciji je spoznanje, da se iz sedanjih načinov mirnega reševanja sporov z mediacijo veliko uči tudi za reševanje sporov v prihodnosti.

V raziskovanju sva prišli do zanimivih ugotovitev, največ pa sva pridobili tudi zase. Biti sam svoj mediator in tudi pomagati drugim je veliko poslanstvo, ki ga bova uresničevali še naprej s pozitivno naravnostjo in veliko mero odgovornosti.

7 VIRI IN LITERATURA

- Arzenšek, A. (b. d.). Mag. Jani Prgič. Pridobljeno s Epsihologija: <http://www.epsihologija.si/novica/nlp-trener-in-mediator-dva-v-enem-zakaj-pa-ne-pridruzil-se-nam-je-se-strokovnjak-na-podrocju-nevroli>
- Iršič, M., Borštnar, I., Marič, I., Lorber, K. (2010). Šolska in vrstniška mediacija. Ljubljana: Zavod Rakmo.
- Iršič, M. (2010). Mediacija: pomoč pri razreševanju konfliktov. Ljubljana: Zavod Rakmo.
- Jurjevič, K. (2016). Vloga vrstniške mediacije v osnovni šoli : magistrsko delo. Dostop: http://dk.fdv.uni-lj.si/magistrska_dela_2/pdfs/mb22_jurjevcic-kristina.pdf (16. 12. 2018)
- Kaplan, N. (2009). Priročnik za usposabljanje vrstniških mediatorjev in uvajanje vrstniške mediacije v šoli. . Griže: Svetovalno-izobraževalni center MI.
- Prgič, J. (2014). Teorija šolske in vrstniške mediacije. Griže: Svetovalno-izobraževalni center MI.
- Prgič, J. (2010). Šolska in vrstniška mediacija: vse kar morate vedeti o mediaciji v šoli. Griže: Svetovalno-izobraževalni center MI.
- Prgič, J. (2011). Mediacija za otroke : konstruktivno reševanje konfliktov in mediacija za otroke od 4. do 9. leta. Griže: Svetovalno-izobraževalni center MI.
- Prgič, J. (2009). Priročnik za učitelje in ostale šolske delavce: konstruktivno obvladovanje konfliktov : šolska in vrstniška mediacija: vodenje pogovora. Griže: Svetovalno-izobraževalni center MI.
- Pravila šolskega reda. (b. d.). Na OŠ Mladika: Pridobljeno 20. oktobra 2018 s: http://www.mladika.si/index.php?option=com_content&view=article&id=65:pravila-solskega-reda&catid=39&Itemid=402
- Usposabljanje za šolskega mediatorja. Interno delovno gradivo za udeleženske in udeležence usposabljanja za šolskega mediatorja. Ljubljana 2009-10. Concordia.

8 PRILOGE

Priloga A : Anketni vprašalnik za osnovne in srednje šole na Ptuju

Spoštovani,

sva Sara in Urška, učenki 9. razreda OŠ Mladika in pripravljava raziskovalno nalogo o MEDIACIJI oz. o mirnem reševanju sporov.

Zanima naju:

1. Ali izvajate mediacijo na vaši šoli?

Če jo izvajate, naju še zanima:

Kako dolgo že izvajate mediacijo na šoli?

Kako ocenjujete uspešnost izvedenih mediacij?

2. V primeru, da ne izvajate mediacije, ali Vam lahko v bližnji bodočnosti posredujemo gradivo za spodbujanje uvajanja mediacije pri Vas?

Vaši odgovori nama bodo v veliko pomoč pri nadaljnjem delu, zato Vas prosiva, če nama odgovore posredujete do 18. 1. 2018. Hvala za Vaš trud.

Priloga B: Anketni vprašalnik za učence udeležence mediacije

Prosiva, da si vzameš nekaj časa in rešiš najino anketo o mediaciji. Želiva, da anketo rešiš iskreno. Tvoji odgovori nama bodo v veliko pomoč pri nadaljnem delu.

Q1 - kateri razred obiskuješ?

- 1.-3.
- 4.-6
- 7.-9.

Q2 - Ali si bil/a zadovoljen/a z mediacijo?

Možnih je več odgovorov

- Da
- Ne
- Še kar

Q3 - Se je tvoj odnos s sprto osebo izboljšal?

Možnih je več odgovorov

- Da
- Ne
- Še kar

Q4 - Se ti zdi mediacija primeren način reševanja sporov?

Možnih je več odgovorov

- Da
- Ne
- Vpišite besedilo odgovora 3

Q5 - Zakaj se ti mediacija zdi primeren način reševanja sporov?

Q6 - Ali bi mediacijo priporočala tudi drugim?

Možnih je več odgovorov

- Da
- Ne

Priloga C: Anketni vprašalnik za učence neudeležence

Prosiva, da si vzameš nekaj časa in rešiš najino anketo o mediaciji. Želiva, da anketo rešiš iskreno. Tvoji odgovori nama bodo v veliko pomoč pri nadaljnem delu.

Q1 - Kateri razred obiskuješ?

- 1.-3.
- 4.-6
- 7.-9.

Q2 - Spol

- Moški
- Ženska
- Vpišite besedilo odgovora 3

Q3 - Si že slišal/a za pojem mediacija?

- Da
- Ne

Q4 - Kje si slišal/a za pojem mediacija?

- V šoli
- Doma
- Na spletu
- Drugo:

Q5 - Misliš, da je mediacija uspešna metoda reševanja sporov?

- Da
- Ne
- Še kar

Q6 - Če bi prišlo do spora, bi takoj pomislil/la na mediacijo in spor rešil tako, da bi šel na mediacijo?

- Da
- Ne
- Vpišite besedilo odgovora 3

Q7 - Bi o mediaciji rad/a izvedel/a še več?

- Da
- Ne
- Me ne zanima

Priloga D: Videoposnetek: Vrstniška mediacija na OŠ Mladika

Videoposnetek se nahaja na CD-ju, ki ga prilagava tej nalogi.

Vsi sodelujoči v raziskovalni nalogi, vključno s sodelujočimi na CD posnetku, se strinjajo z objavo, z objavo slik in podatkov o njih – v skladu z Zakonom o varstvu osebnih podatkov.